

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 10/06-69

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti J. G., bytom S., zastúpenej advokátom JUDr. T. G., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 173/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 173/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 173/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. G. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. G. v sume 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. T. G., K., v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Martin j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 8 682 Sk (slovom osemtisícšesťstoosemdesiatdva slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky (...) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 10/06-50 z 9. februára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. G. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 173/99, ktorého predmetom je nárok na náhradu škody za sťaženie spoločenského postavenia a bolesť.

Okresný súd sa na základe výziev ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 404/05 z 11. apríla 2005, v ktorom okrem iného uviedol:

„Konanie sp. zn. 8 C 173/1999 sa na Okresnom súde Martin vedie od 29. 1. 1999 o žalobe J. G., bytom S. proti (...) fakultnej nemocnici v M., o náhradu škody za bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia, náklady na liečenie, na opateru a stratu na zárobku, spolu vo výške 334.400.- Sk a 2.524.- Sk mesačne. Vo veci boli vykonané nasledovné úkony:

- 29. 1. 1999 - žaloba došla súdu*
- 5. 2. 1999 - súd zaslal žalobu protistrane na vyjadrenie*
- 24. 3. 1999 - súdu došlo vyjadrenie žalovaného*
- 24. 2. 2000 - súd nariadil pojednávanie na 27. 3. 2000*
- 22. 3. 2000 - žalobca doručil súdu návrh na rozšírenie - zmenu žaloby v časti návrhu na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia na 1.000.000.- Sk*
- 24. 3. 2000 - súdu došlo ospravedlnenie žalovaného z neúčasti na pojednávaní 27. 3. 2000*
- 27. 3. 2000 - pre neprítomnosť účastníkov súd pojednávanie odročil na neurčito*
- 29. 5. 2000 - súd nariadil pojednávanie na 11. 7. 2000*
- 10. 7. 2000 - súdu došlo písomné vyjadrenie žalobkyne s ďalším návrhom na rozšírenie - zmenu žaloby v časti o náhradu za ošetrovné a opateru, o sumu 20.800.- Sk*
- 11. 7. 2000 - súd vykonal pojednávanie a odročil ho na neurčito na vykonanie znaleckého dokazovania*
- 11. 8. 2000 - žalovaný predložil súdu zdravotnú dokumentáciu na vypracovanie znaleckého posudku*
- 11. 9. 2000 - súd uznesením č. k. 8 C 173/1999-27 nariadil znalecké dokazovanie ustanovil znalca - Fakultnú nemocnicu v B. ako znaleckého ústavu na vypracovanie posudku z ortopédie a neurochirurgie*
- 3. 10. 2000 - došla správa o zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania žalovaným*
- 26. 10. 2000 - došla správa o zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania žalobcom*
- 2. 11. 2000 - sudca dal pokyn na doručenie spisu znalcovi*
- 13. 12. 2000 - spis zaslaný znalcovi*
- 22. 12. 2000 - Fakultná nemocnica, ortopedická klinika B. vrátila spis späť s tým, že na ich klinike nepracuje lekár s licenciou súdneho znalca*

- 11. 1. 2001 - súd vyzval Fakultnú nemocnicu K., aby oznámila, či môžu vypracovať znalecký posudok z odboru ortopedie a neurochirurgie ako posudok znaleckého ústavu
- 22. 1. 2001 - Fakultná nemocnica K. oznámila súdu negatívnu správu
- 21. 5. 2001 - žalobca urgoval vypracovanie znaleckého posudku
- 6. 8. 2001 - súd uznesením č. k. 8 C 173/99-39 ustanovil Fakultnú nemocnicu v K. na vypracovanie ústavného znaleckého posudku
- 12. 9. 2001 - Fakultná nemocnica v K. súdu oznámila, že posudok vypracovať nemôže, lebo nie je zapísaná v zozname znalcov v odbore zdravotníctvo
- 13. 9. 2001 - súdu došlo písomné vyjadrenie žalobcu
- 5. 10. 2001 - súd uznesením zn. 8 C 173/1999 ustanovil Lekársku fakultu K. na vypracovanie ústavného znaleckého posudku (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 31. 10. 2001)
- 12. 11. 2001 - súd vyznačil právoplatnosť uznesenia o ustanovení znalca a zaslal spis znalcovi
- 5. 3. 2002 - znalec podal znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného
- 8. 3. 2002 - sudca dal pokyn na doručenie posudku účastníkom na vyjadrenie (realizované 15. 3. 2002)
- 8. 4. 2002 - súdu došlo vyjadrenie žalovaného
- 15. 4. 2002 - súd uznesením č. k. 8 C 173/1999-65 rozhodol o priznaní znalečného
- 2. 5. 2002 - znalec oznámil číslo účtu na vyplatenie znalečného
- 11. 6. 2002 - sudca dal pokyn na vyplatenie znalečného
- 21. 6. 2002 - súd urgoval vyjadrenie žalobcu (na adresu jeho právneho zástupcu) k znaleckému posudku
- 11. 7. 2002 - súdu došlo vyjadrenie žalobcu k znaleckému posudku s návrhom na nové znalecké dokazovanie
- 29. 7. 2002 - súd nariadil pojednávanie na 3. 9. 2002
- 3. 9. 2002 - súd vykonal pojednávanie a odročil ho na 17. 10. 2002 na vypočutie žalobcom novonavrhnutých svedkov
- 6. 9. 2002 - žalobca súdu oznámil mená a adresy svedkov
- 12. 9. 2002 - svedok MUDr. Š. P. ospravedlnil neúčast' na pojednávaní 17. 10. 2002 s tým, že do 30. 10. 2002 bude v USA na študijnom pobyte

- 15. 10. 2002 - právny zástupca žalobcu ospravedlnil neúčast' na pojednávaní
- 17. 10. 2002 pre kolíziu s úkonmi v inej trestnej veci
- 17. 10. 2002 - súd vykonal pojednávanie a odročil ho na vykonanie výsluchu ďalších svedkov dožiadaným súdom
- 23. 10. 2002 - súdu došlo vyjadrenie žalobcu s návrhom na vykonanie ďalších dôkazov
- 28. 10. 2002 - súdu došlo vyjadrenie žalovaného s formulovanými otázkami pre svedkov
- 20. 11. 2002 - súd dožiadal Okresný súd Bratislava II na vykonanie dôkazu, výsluchu svedkov
- 11. 4. 2003 - spis sa vrátil na Okresný súd Martin s vybaveným dožiadanim
- 16. 4. 2003 - súd vyzval žalovaného na vyjadrenie či súhlasí so späťvzatím návrhu z 8. 4. 2003 (pred dožiadaným súdom)
- 30. 4. 2003 - žalovaný vyslovil súhlas so späťvzatím návrhu
- 2. 5. 2003 - súd uznesením č. k. 8 C 173/99-107 rozhodol o zastavení konania a o náhrade trov konania
- 19. 5. 2003 - súdu došlo odvolanie žalobcu
- 20. 5. 2003 - súd zaslal odvolanie na vyjadrenie protistrane
- 6. 6. 2003 - súdu došlo vyjadrenie žalovaného, odvolanie plnej moci pre právneho zástupcu a udelenie novej plnej moci
- 30. 6. 2003 - spis bol predložený odvolaciemu Krajskému súdu Žilina
- 31. 7. 2003 - Krajský súd Žilina uznesením sp. zn. 23 Co 211/03 zrušil uznesenie o zastavení konania a vec vrátil späť na ďalšie konanie
- 4. 9. 2003 - spis sa vrátil na Okresný súd Martin
- 23. 10. 2003 - súd nariadil pojednávanie na 26. 11. 2003
- 26. 11. 2003 - súd vykonal pojednávanie a odročil ho na neurčito na vykonanie ďalšieho dokazovania - doplnenie znaleckého posudku
- 9. 12. 2003 - žalobca doložil žiadané podklady pre znalecký posudok
- 11. 12. 2003 - súd vyzval žalobcu na formulovanie otázok znalcovi pre doplnenie posudku
- 18. 12. 2003 - súdu došlo vyjadrenie žalobcu

- 12. 1. 2004 - súd vyžiadal od znalca doplnenie posudku
- 16. 2. 2004 - znalec podal doplnok znaleckého posudku a vyúčtovanie znalečného
- 19. 2. 2004 - súd zaslal doplnok znaleckého posudku na vyjadrenie účastníkom
- 25. 2. 2004 - súd uznesením č. k. 8 C 173/99-146 rozhodol o znalečnom (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 19. 3. 2004)
- 3. 3. 2004 - súdu došlo vyjadrenie žalovaného
- 16. 3. 2004 - bol daný pokyn na vyplatenie znalečného
- 19. 4. 2004 - súd urgoval žalobcu na podanie vyjadrenia
- 5. 5. 2004 - žalobca požiadal súd o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia
- 17. 5. 2004 - súdu došlo vyjadrenie žalobcu s návrhom na zmenu žaloby
- 27. 5. 2004 - súd vyžiadal chorobopis žalobcu pre ďalšie znalecké dokazovanie
- 28. 5. 2004 - súd uznesením č. k. 8 C 173/99-162 pripustil žalobcom navrhnutú zmenu žaloby (uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 15. 6. 2004)
- 7. 6. 2004 - súdu došla správa z Fakultnej nemocnice s poliklinikou (...) v B. (tiež o nutnosti žiadať chorobopis prostredníctvom právneho oddelenia)
- 23. 6. 2004 - súd opätovne žiadal chorobopis žalobcu
- 20. 8. 2004 - súd urgoval splnenie výzvy z 23. 6. 2004 pod uložením poriadkovej pokuty
- 9. 9. 2004 - Fakultná nemocnica s poliklinikou (...) doručila súdu správu o odmietnutí poskytnutia zdravotnej dokumentácie žalobcu ako celku
- 10. 9. 2004 - súd opätovne vyžiadal chorobopis žalobcu - konkrétne stanovenej časti
- 29. 9. 2004 - súdu došla žiadaná časť zdravotnej dokumentácie žalobcu
- 30. 9. 2004 - súd nariadil pojednávanie na 4. 11. 2004
- 3. 11. 2004 - súdu došiel telefaxom návrh žalobcu na vylúčenie časti uplatnených nárokov na samostatné konanie
- 4. 11. 2004 - súd vykonal pojednávanie a vyhlásil rozsudok
- 3. 12. 2004 - samosudkyňa požiadala o predĺženie lehoty na odoslanie písomného vyhotovenia rozsudku do 3. 1. 2005; predsedníčka súdu s predĺžením lehoty súhlasila
- 4. 1. 2005 - písomné vyhotovenie rozsudku bolo odoslané zo súdu
- 28. 1. 2005 - žalobca súdu doručil odvolanie

- 1. 2. 2005 - súd zaslal odvolanie na vyjadrenie žalovanému
- 23. 2. 2005 - spis bol predložený odvolaciemu Krajskému súdu Žilina
- 16. 3. 2005 - predsedníčka súdu požiadala Krajský súd Žilina o dočasné predloženie spisu na vybavenie žiadosti Ústavného súdu SR

- 5. 4. 2004 - spis došiel na Okresný súd Martin

Na základe uvedenej chronológie úkonov vo veci je možné konštatovať, že ústavná sťažnosť je čiastočne opodstatnená a to pokiaľ ide o celkovú dĺžku konania, ktorá je čo do charakteru veci - štandardne uplatňovaných návrhov na náhradu škody, neprimeraná. Nie je možné vec považovať za právne zložitú. Po skutkovej stránke je však zložitejšou a to vo väzbe na problémy so zaobstarávaním dôkazov, najmä zdravotnej dokumentácie sťažovateľky. Je namieste prisvedčiť sťažovateľke, že súd mohol pred rozhodnutím o ustanovení znalca dôslednejšie a vopred skúmať, či zvolené zdravotnícke zariadenie -ústav, môže podať vo veci znalecký posudok. V tomto smere je možné uvažovať o dobe od 18. 9. 2000 do 4. 10. 2001 za prietahy na strane súdu. Tiež nedôsledné a nepresné spísanie obsahu prednesu sťažovateľky do zápisnice dožiadaným Okresným súdom Bratislava II z 8. 4. 2003 (č. l. 101 spisu) viedlo k nesprávnym záverom súdu o späťvzati celej žaloby a následnému zastaveniu konania, neskôr odvolacím súdom zrušeného uznesením z 2. 5. 2003 (č. l. 107 - 118 spisu). Takto sa zbytočne predĺžilo konanie od 12. 4. 2003 do 23. 10. 2003. Za zbytočné prietahy je možné považovať i deň 4. 1. 2005, v ktorom došlo k prekročeniu lehoty podľa ust. § 158 ods. 4 O. s. p.

Na celkovej dĺžke konania však mali vplyv i nedostatok súčinnosti a postup sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu v tom, že:

- až v priebehu konania postupne oznamovali súdu návrhy na doplnenie dokazovania výsluchom viacerých svedkov (úkony zo dňa 3. 9. 2002, 6. 9. 2002)

- viackrát podali návrh na zmenu žaloby (úkony zo dňa 22. 3. 2000 - č. l. 13 - 14 spisu, 10. 7. 2000 - č. l. 18 - 19 spisu, 17. 5. 2004 - č. l. 152 - 153 spisu)

- nesplnili lehotu stanovenú súdom (úkony zo dňa 26. 11. 2003 - č. l. 124 spisu, 11. 12. 2003 - č. l. 128 spisu, 15. 5. 2004 - č. l. 149 spisu, 4. 5. 2004 - č. l. 151 spisu)

- bez ospravedlnenia z akceptovateľných dôvodov sa nedostavili na pojednávanie (úkony zo dňa 27. 3. 2000, 17. 10. 2002 - len právny zástupca, 4. 11. 2004 - len právny zástupca)

Za objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na predĺženie konania možno považovať neprítomnosť svedka MUDr. Š. P. na území SR (obdobie od 17. 10. do 30. 10. 2002) a zdĺhavé predkladanie zdravotnej dokumentácie sťažovateľky (č. l. 157 -173 spisu, obdobie od 27. 5. 2004 do 29. 9. 2004).“

Svoje vyjadrenie doplnil okresný súd podaním sp. zn. Spr. 367/06 zo 6. marca 2006, v ktorom okrem iného uviedol:

«Na základe Vašej žiadosti zo dňa 24. 2. 2006 zn. IV. ÚS 10/06-55, ktorá na Okresný súd Martin došla dňa 2. 3. 2006, nadväzujúc na naše vyjadrenie pod Spr 404/05 zo dňa 11. 4. 2005 sa k predmetnej ústavnej sťažnosti vyjadrujeme nasledovne.

1) - 9. 2. 2006 - Krajský súd Žilina vrátil spis tunajšiemu súdu po zrušení a vrátení veci na ďalšie konanie

- 10. 2. 2006 - pokyn sudcu na expedovanie rozhodnutia Krajského súdu Žilina účastníkom konania

- 27. 2. 2006 - súdu doručený návrh navrhovateľky na odňatie veci a prikázanie veci na ďalšie konanie inému súdu z dôvodu vhodnosti

- 27. 2. 2006 - spis predložený zákonnému sudcovi

- 2. 3. 2006 - súd vyzval navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku podľa položky 26 Sadzobníka súdnych poplatkov a následne po splnení poplatkovej povinnosti spis predloží Najvyššiemu súdu SR (správne má byť asi ústavnému súdu; pozn.).

2) skutková a právna zložitosť sporu - v súdnej veci o náhradu škody, spôsobenej navrhovateľke v dôsledku operačného zákroku možno konštatovať, že sa jedná o mimoriadnu skutkovú zložitosť sporu, vyplývajúcu z tej skutočnosti, že ku škode malo dôjsť pri operácii (plastiky) puzdra vnútorného ramenného kĺbu na ortopedickom oddelení a to k vzatiu nervu a cievy do stehu. Bolo potrebné vykonať zložité znalecké dokazovanie, pričom súd 3 x ustanovoval znalca. Martinská fakultná nemocnica, ktorá môže podávať ústavné znalecké posudky je však účastník konania, preto súd musel ustanoviť iné zdravotnícke zariadenie, ktoré by bolo schopné vypracovať ústavný znalecký posudok. Fakultná nemocnica B. uviedla, že na ortopedickej klinike nepracuje lekár s licenciou súdneho znalca, Fakultná nemocnica (...) v K. nie je zapísaná v zozname znalcov v odbore

zdravotníctvo. Napokon znalecký posudok vypracovala Lekárska fakulta (...) K. a na pripomienky navrhovateľky bolo vypracované doplnenie znaleckého posudku. V rámci skutkového zistenia súd vykonal výsluch lekárov neurochirurgického oddelenia prostredníctvom dožiadaného súdu. Pri výsluchu svedkov dňa 8. 4. 2003 bola prítomná aj navrhovateľka (čl. 99), ktorá pred súdom po poučení podľa § 131 O. s. p. uviedla, že „na podanom návrhu už netrvá, nakoľko tu boli len rozdiely medzi prepúšťacou správou a operačnou správou z kliniky Neurochirurgickej DNsP, ktoré vysvetlil svedok Dr. M.“ (čl. 101). V rámci ústavnej sťažnosti však navrhovateľka tvrdí, že uviedla „že netrvá na tom, aby svedkovia boli prípadne predvolaní“. Po vyjadrení právneho zástupcu odporcu, či odporca so späťvzatím súhlasí, bolo dňa 2. 5. 2003 vydané uznesenie o zastavení konania a na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Žiline zrušil uznesenie Okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3) prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. O. s. p. - v predmetnej veci takéto prekážky postupu súdu neboli

4) prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobila sťažovateľka - za účelom doplnenia znaleckého posudku súd zabezpečoval chorobopisy navrhovateľky z jednotlivých hospitalizácií, histologických výsledkov a ďalšej zdravotnej dokumentácie. Pokiaľ navrhovateľka udáva, že súd vypočul ako svedka MUDr. P. 26. 11. 2003 (po piatich rokoch), poukazujem na to, že navrhovateľka, resp. jej právny zástupca navrhol MUDr. P. vypočuť prvýkrát až 3. 9. 2002, súd ho predvolal na 17. 10. 2002, pričom MUDr. P. sa písomne listom zo dňa 12. 9. 2002 ospravedlnil z dôvodu dlhodobo plánovaného študijného pobytu v USA, preto medzičasom vypočul prostredníctvom dožiadaného súdu Okresného súdu Bratislava II. ďalších svedkov.

Navrhovateľka v priebehu konania žiadala pripustiť zmenu petitu. Navrhovateľka nesúhlasila so stanoviskom právneho zástupcu a na pojednávaní dňa 4. 11. 2004 mu odvolala plnú moc, na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok na základe ktorého súd návrh navrhovateľky v celom rozsahu zamietol.

5) prieťahy, ktoré v konaní boli spôsobené súdom - tu je na mieste prisvedčiť navrhovateľke, že súd mohol pred rozhodnutím o ustanovení znalca dôslednejšie a vopred skúmať, či zvolené zdravotnícke zariadenie - ústav, môže podať vo veci znalecký posudok. V tomto smere je možné uvažovať o dobe od 18. 9. 2000 do 4. 10. 2001 za prieťahy

na strane súdu. Za zbytočné prietahy na strane súdu je možné považovať i deň 4. 1. 2005, v ktorom došlo k prekročeniu lehoty podľa ust. § 158 ods. 4 O. s. p.

6) záver, či zistené prietahy považujeme za zbytočné - za zbytočné považujeme len tie, ktoré sú uvedené pod bodom 5)

7) iné okolnosti, ktoré majú vplyv na prietahy v konaní - za objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na predĺženie konania možno považovať neprítomnosť MUDr. P. na území SR a zdĺhavé predkladanie zdravotnej dokumentácie sťažovateľky.»

Právny zástupca sťažovateľky sa k vyjadreniu okresného súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 22. marca 2006.

Rovnaké skutočnosti zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 8 C 173/99.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijímal na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. Pretože od 1. marca 2006 v súlade s rozvrhom práce na tento rok sa sudca spravodajca Ján Auxt stal členom II. senátu ústavného súdu, aj veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Auxt, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...)“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03,

IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétne posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania na okresnom súde je nárok sťažovateľky na náhradu škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného. Z hľadiska zložitosti treba uviesť, že takéto spory nie sú považované za právne zložité. Existuje k nim dostatok judikatúry všeobecných súdov, v ktorých je upravená metodika a postup pri ich rozhodovaní. Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal na skutkovú zložitosť sporu. Ústavný súd pripúšťa

skutkovú zložitosť veci s poukazom na to, že vo veci bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie. Žiadna skutková zložitosť veci však v danom prípade nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v posudzovanom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky súdneho konania. Ústavný súd nezistil, že by doterajšia dĺžka konania pred okresným súdom bola ovplyvnená výrazne správaním sťažovateľky, tak ako to uviedol okresný súd. Sťažovateľka v konaní bola aktívna, zúčastňovala sa nariadených pojednávanií a podala aj sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní. Jej neúčast' na prvom pojednávaní 27. marca 2000 nemala vplyv na dĺžku konania, pretože okresný súd toto pojednávanie odročil na neurčito i pre neprítomnosť ďalších účastníkov. Ani neúčast' jej právneho zástupcu na pojednávaniach 17. októbra 2002 a 4. novembra 2004 nemala vplyv na priebeh konania, pretože na pojednávaniach bola prítomná sťažovateľka a okresný súd na nich vykonával dokazovanie. V dvoch prípadoch, ako to uviedol okresný súd, boli vyjadrenia sťažovateľky doručené až po jeho urgenciách, ale vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania tieto skutočnosti podstatne neovplyvnili priebeh konania a úkony okresného súdu v ňom. Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04 a IV. ÚS 169/05) neakceptoval ani stanovisko okresného súdu v tom, že na priebeh konania mali vplyv návrhy sťažovateľky na vypočutie svedkov a návrh na zmenu, resp. rozšírenie žalobného návrhu, pretože v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, hoci zodpovednosť zaň v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že i keď od podania žaloby bolo zistené iba jedno obdobie nečinnosti okresného súdu v trvaní 11 mesiacov (od 24. marca 1999 - vyjadrenie žalovaného k žalobe, do 24. februára 2000 - určenie termínu pojednávania na 27. marec 2000), ďalší priebeh konania od 11. júla 2000 (odročil pojednávanie za účelom vykonania

znaleckého dokazovania) do 5. marca 2002 (predložený znalecký posudok) bol poznačený nesústreďenosťou a neefektívnosťou jeho postupu. V tomto čase okresný súd až dvakrát nariadil znalecké dokazovanie znalcami, ktorí nevykonávali znaleckú činnosť (18. septembra 2000 a 6. augusta 2001), v dôsledku čoho musel svoje predchádzajúce rozhodnutia zrušiť a musel nariadiť nové znalecké dokazovanie, čím sa konanie neúmerne predlžovalo (obdobne napr. IV. ÚS 239/04). Hoci okresný súd v ďalšom období konal a vo veci 4. novembra 2004 aj rozhodol, jeho rozhodnutie bolo odvolacím súdom 3. januára 2006 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu vo veci zrušené a do dňa prerokovania sťažnosti ústavným súdom konanie nebolo právoplatne skončené.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd počas viac ako sedemročného obdobia nedokázal organizovať procesný postup plynulo a efektívne tak, aby vo veci rozhodol a odstránil stav právnej neistoty sťažovateľky, kvôli ktorému sa naň obrátila so žiadosťou o rozhodnutie. Aj okresný súd priznal vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že jeho činnosťou boli spôsobené zbytočné prietahy v konaní.

Vychádzajúc z týchto skutkových poznatkov ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 173/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 173/99 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označených práv primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk z dôvodu, že: *„sťažovateľka je povinná trpieť stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza až do konečného rozhodnutia súdu. Sťažovateľka je vystavená psychickému tlaku a stresu čo spomaľuje a narušuje jej liečbu. (...)*“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistené zbytočné prietahy v konaní okresného súdu a jeho neefektívnu a nesústredenú činnosť a vychádzajúc i z návrhu sťažovateľky ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd na základe žiadosti sťažovateľky a po splnení podmienok ustanovil sťažovateľke právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnemu zástupcovi trovy právneho zastúpenia vo výške 8 682 Sk.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu sťažovateľke priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie z 22. marca 2006) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. za každý úkon vo výške 2 730 Sk, a k tomu 3 x 164 Sk režijný paušál. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania v celkovej sume 8 682 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006